

Mødet den 25. Novbr. 1920.

Fraværende: Brøndum, Moustén, Møller, N. Joh. Laursen og P. Petersen.

1. Indenrigsministeriets **Approbation paa Købekon-**
trakter med:

- a. (J. Nr. 11¹⁴—1920). Murermester H. Mortensen og Tømrmester C. P. Bendixen.
- b. (J. Nr. 11¹⁵—1920). Værkmester N. P. Kaa.
- c. (J. Nr. 11¹⁶—1920). Arbejdsmand P. Laursen.
- d. (J. Nr. 11¹⁷—1920). Jernbaneassistent C. Amorsen.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 443—1920). Meddelelse fra Indenrigsministeriet om, at **Forbudet mod Nedrivning af Bygninger m. m. forlænges til 1. April 1921.**

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 154—1920). Landbrugsministeriets Samtykke til, at nogle fra Marselisborg Ladegaardskov udstykkede Parceller fritages for Fredskovsforpligtelsen.

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 360—1920). Meddelelse fra Justitsministeriet om, at der er nægtet Direktør Mikkelsen, »Kasino«, Bevilling til at opføre Farcer og Operetter.

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 376—1920). **Amtsraadets Tiltrædelse af, at Nattevagt A. M. Petersen ansættes som Opsynsbetjent og at Reservenattevagt N. J. Munk ansættes som fast Nattevagt ved Ting- og Arresthuset.**

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 551—1920). **Meddelelse fra Statistisk Departement om Detailpriserne i Oktober 1920.**

Toges til Efterretning.

7. (J. Nr. 553—1920). **Meddelelse om Afholdelse af en Udstilling »Varme, Lys og Kraft« i København.**

Toges til Efterretning.

8. (J. Nr. 23¹⁷—1920). **Beretning om Brandvæsenet for 1919—20.**

Toges til Efterretning.

9. (J. Nr. 182—1920). **Meddelelse om Afholdelse af en Besigtigelsesforretning vedrørende den dobbeltsporede Højbane den 2. December d. A.**

Toges til Efterretning.

10. (J. Nr. 158—1920). **Indstilling fra Kirkegaardsbestyrelsen om, at det til den ny Kirkegaard bestemte Areal nu maa blive stillet til Raadighed.**

Formanden forelagde Indstillingen. Det omhandlede Areal udgjorde 42 ha, hvoraf vilde fragaa til Villabebyggelse 5 ha, saa selve Kirkegaardens Areal blev 37 ha. Kirkegaardsbestyrelsen androg nu om at faa Arealet stillet til Raadighed, dog saaledes, at der tages Hensyn til de foreliggende Kontrakter angaaende Arealets Udnyttelse, som først vilde udløbe om et Par Aar. Stadsingeniøren havde ladet foretage Boringer paa Arealet, og det havde vist sig, at Jorden egnede sig til Kirkegaardsbrug. Naar Bestyrelsen nu ønskede hele Arealet stillet til Raadighed, var det for at kunne forhandle med de paagældende Autoriteter

om Sagen og derefter gaa i Gang med at planlægge Arbejdet, hvortil antagelig vilde medgaa et Aars Tid. Forholdet var saaledes, at paa den nuværende Kirkegaard var der ikke mere Jord tilbage, end at det kunde optages i 2—3 Aar, saa det var paa høje Tid at begynde paa Anlæg af en ny. Naar Planerne hertil var udarbejdede af Statsgartneren og Overgraveren, vilde de blive forelagt Byraadet til Godkendelse.

N i e l s J e n s e n antog ikke, det var nødvendigt at tage hele det store Areal ind paa een Gang, for det burde ikke ligge uden at give nogen Indtægt.

F o r m a n d e n svarede, at hvis Arealet blev overladt til Kirkegaardsbestyrelsen, vilde denne tage Hensyn til de foreliggende Kontrakter. Selvfølgelig kunde en stor Del af Arealet dyrkes foreløbig; men det var nødvendigt at have Raadighed over det hele for at kunne udarbejde en bestemt Plan over Vejanlæg m. v. og ogsaa for at kunne faa bygget Kapel midt paa Arealet, ellers skulde der senere bygges et andet.

O l e s e n saa helst, at Anlægget af en Kirkegaard kunde skydes lidt længere ud, for det vilde blive en meget dyr Historie. Taleren vilde i den Anledning spørge, hvad det blev til med Krematoriet, for nu havde det staaet omtrent færdig længe, men blev ikke taget i Brug.

F o r m a n d e n svarede hertil, at Krematoriet ikke endnu var færdigt, men hvem der var Skyld i, at Arbejdet var gaaet saa langsomt, skulde Taleren ikke komme ind paa, for det faldt ikke altid i god Jord. Men Taleren vilde erindre om, at Spørgsmaalet om en Ovn havde været fremme i Byraadet for en Tid siden, og da havde man vedtaget at stille Sagen i Bero, idet en Ovn for

Øjeblikket kostede ca. 40000 Kr., medens den før Krigen var anslaaet til 8000 Kr. For Tiden søgte Bestyrelsen at faa nye Tilbud frem paa Ovne og havde i den Anledning sat sig i Forbindelse med Dansk Ligbrændingsforening; men hvorvidt der kom billigere Tilbud, var vist tvivlsomt. Hvis der kom saadanne, vilde de blive forelagt for Byraadet.

B e c h kunde ogsaa ønske, at dette Arbejde nu blev gjort færdigt, saa Krematoriet kunde tages i Brug. Taleren havde i visse Blade set noget om, at Ligbrændingsforeningen undertiden gav Tilskud til Opførelse af Krematorier; maaske burde man søge at faa nogen økonomisk Støtte der, hvis det ikke allerede var forsøgt.

S i m o n s e n haabede ogsaa, at det vilde lykkes at faa Krematoriet gjort færdigt i den nærmeste Tid. Naar det ikke var sket, skyldtes det jo ganske simpelt, at den Bevilling, som var givet dertil, ikke paa langt nær slog til. Taleren kunde oplyse, at der havde været Forhandlinger mellem Dansk Ligbrændingsforening og Borgmesteren, men hidtil havde Foreningen ikke kunnet give Tilsagn om megen Støtte. Spørgsmaalet vilde dog blive taget op igen paa et Møde i Hovedforeningens Bestyrelse, og muligvis kunde det ordnes saaledes, at Foreningen ydede et Laan paa Betingelser, som Byraadet kunde acceptere.

F o r m a n d e n bemærkede, at de Forhandlinger, han hidtil havde ført med Ligbrændingsforeningen, ikke tydede paa, at der var nogen større Interesse for Sagen.

B r a m m e r spurgte, hvilket Brændselsmateriale man havde tænkt at anvende ved Ligbrændingen.

F o r m a n d e n svarede, at det vilde blive afgjort, naar der kom Forslag om Ovnen.

B e c h fandt det af overordentlig stor Betydning, at en ny Kirkegaard blev anlagt saa smukt som muligt, og forhaabentlig vilde Stadsgartneren kunne løse dette Spørgsmaal paa en tilfredsstillende Maade. Taleren ønskede dog, at han kunde faa Lejlighed til at konferere med særlig sagkyndige, eventuelt gøre nogle Rejser for at se nogle særlig smukke Kirkegaarde, hvorefter der f. Eks. fandtes flere i Sverige.

F o r m a n d e n oplyste, at man havde Planer over alle de Kirkegaarde, der var anlagt i de senere Aar.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 540—1920). **Forslag til Ændringer i Kommunalvedtægten.** — 2. Behandling.

F o r m a n d e n oplyste, at der ikke var indkommen Ændringsforslag.

Indstillingen vedtoges.

12. (J. Nr. 390—1920). **Forslag til Vedtægt for Ligningsvæsenet.**

F o r m a n d e n meddelte, at Ligningskommissionens Formand paa Opfordring var kommen til Stede for at besvare eventuelle Forespørgsler.

M i k a e l J o h a n s e n spurgte, om Forslaget var enstemmig fra Ligningskommissionen.

F o r m a n d e n: Ja! Heller ikke det nedsatte Udvalg har noget at erindre derimod.

Overgik til 2. Behandling.

13. (J. Nr. 546—1920). **Andragende fra Ejeren af Guldsmædgade Nr. 16 om at maatte bibeholde en uden Tilladelse foretaget Ombygning.**

Bygningskommissionen kan ikke anbefale, at den ønskede Tilladelse gives, men maa fastholde, at det uden Tilladelse opførte skal nedbrydes, og Bygningen gives samme Skikkelse, som før Tilbygningen opførtes.

Kjeld Sørensen henstillede at udsætte Sagen i 8 Dage, saa Bygningskommissionen kunde tage den op til fornyet Overvejelse.

Bech maatte som Medlem af Kommissionen tage bestemt Afstand herfra. Sagen var bleven meget nøje undersøgt, og naar Kommissionen var kommen til en Antagelse, som gik ud paa, at man skulde forlange Reglerne overholdt, saa maatte man kunne regne med Byraadets Støtte, ellers kom man ud i det blaa. Den omtalte Mand havde fuldstændig negligeret Byens Vedtægter.

Mikael Johansen kunde i Realiteten give Hr. Bech Ret; men det var maaske alligevel for haard en Straf at tvinge Manden til at rive det nye ned igen og lade det gamle staa. Det var fuldstændig rigtigt, at Byens Regulativer skulde overholdes, og da Manden ikke havde gjort det, burde han idømmes en Bøde. Taleren vilde derfor ogsaa henstille at udsætte Sagen og tage den under fornyet Overvejelse.

Vald. Pedersen var ikke enig med nogen af de foregaaende Talere, for hvis man forlangte, at Huset skulde nedrives, var man ikke konsekvent, og Taleren mindede i den Forbindelse om Restauratøren paa Mindegade, der var sluppet med en Bøde paa 500 Kr. Men der kunde maaske findes en anden Form, f. Eks. noget i Retning af, at for at faa Lov til at lade Bygningerne staa, skal Manden forpligte sig til senest om 5 Aar at nedrive Ejendommen og trække den tilbage.

Kjeld Sørensen mente, at da der ogsaa inden for den anden Gruppe var Stemning for at udsætte Sagen, burde man gøre dette. Taleren kunde ogsaa tænke sig den Mulighed, som Vald. Petersen havde nævnt.

Formanden oplyste, at Bygningskommissionen havde mange saadanne Tilfælde, hvor Vedtægterne var overtraadt. I dette Tilfælde havde Ejeren søgt om Tilladelse til Ombygningen, og det var blevet nægtet, men han byggede ganske roligt alligevel. Hvorledes skulde Kommissionen kunne haandhæve Reglerne, hvis man tillod noget saadant! Der var bebygget langt mere Grund end tilladt, og Bygningen skulde efter Planerne rykkes ind; paa den Maade blev der aldrig nogen Indrykning, og saa kunde man lige saa godt straks slette alle de nye Gadelinier. Der forelaa ikke fra Ejeren noget Tilbud om en Ombygning og Tilbagerykning om 5 Aar, og Taleren maatte derfor forlange Kommissionens Afgørelse respekteret. Man kunde selvfølgelig godt vente i 8 Dage, men Bygningskommissionens Stilling blev den samme.

Bech kunde godt finde noget tiltalende ved Vald. Pedersens Forslag; men Ejeren maatte i hvert Fald tage Initiativet i Sagen, hvis Spørgsmaalet atter skulde tages op; i Øjeblikket maatte man holde sig til Kommissionens Afgørelse. Taleren fandt det ogsaa nu beklageligt, at Sagen fra Mindegade var bleven afgjort med en Bøde paa 500 Kr.

Mikael Johansen gav Bygningskommissionen Ret i sin Opfattelse, men vilde alligevel henstille at afgøre Sagen med en større Bøde, saa Manden slap for at rive en ny Bygning ned. Taleren vilde derfor atter henstille til Kommissionen at tage Sagen under fornyet Overvejelse, eventuelt forsøge noget lignende som af Vald. Pedersen foreslaaet.

Simonsen mente heller ikke, der skete noget ved at udsætte Sagen i 8 Dage. Men ellers forstod Taleren ikke, hvorledes saadanne ulovlige

Byggeforetagender kunde iværksættes, uden at Bygningsautoriteterne i Tide stoppede dem.

V a l d. P e d e r s e n syntes ogsaa, at naar Ejerens Ansøgning var blevet nægtet, og han saa alligevel byggede, maatte der være nogen Skyld hos Byens Embedsmænd. Hvorledes kunde der installeres W. C. og lægges Kloak o. s. v., uden at nogen af Byens Folk havde kendt Forholdet.

F o r m a n d e n gjorde opmærksom paa, at en Deklaration angaaende Ombygning om 5 Aar ikke var nok i dette Tilfælde, der maatte ogsaa forlanges Depositum. Naar en Ansøgning om et Byggeforetagende var nægtet, havde Byens Embedsmænd ingen Pligt til at paase, at der ikke byggedes, saa de havde ikke forsømt deres Pligt. Det var Bygherren, der havde forset sig, og han havde faaet sin Dom. Selvfølgelig kunde Byraadet omstøde denne, hvis man fandt det passende.

O l e s e n havde ogsaa ment det rigtigst at udsætte Sagen, men efter de nu tilkomne Oplysninger maatte Taleren holde paa, at det var nødvendigt, at Byraadet sluttede sig til Indstillingen, for at Kommissionen kunde haandhæve sin Ret. Vilde Manden saa komme med andre Tilbud, maatte det blive hans Sag. Noget andet var, at Byens Vedtægter vist var lovlig stramme, hvor det drejede sig om Nybygninger.

B r a m m e r vilde ligeledes anbefale at slutte sig til Bygningskommissionens Standpunkt og forlange Vedtægten overholdt.

S a l l i n g kunde ikke tænke sig, at nogen af Byens Embedsmænd havde vidst noget om Byggeforetagendet, for det var saa godt skjult, at det slet ikke kunde ses fra Guldsmedgade. De Haandværkere, som havde bygget for Manden, var ogsaa klar over, at det var ulovligt, og de havde ogsaa

faaet en Bøde. Taleren maatte absolut anbefale at tiltræde Bygningskommissionens Forslag.

B e c h gjorde opmærksom paa, at ogsaa Sundhedskommissionen og Brandkommissionen skulde høres i dette Tilfælde. Taleren kunde give Hr. Olesen Ret i, at Bygningsvedtægten i visse Tilfælde var lovlig stram, naar det gjaldt Nybygninger, og maaske burde læmpes lidt. Hvad nærværende Byggeforetagende angik, saa havde Manden netop tilsigtet at holde det skjult for Offentligheden.

F o r m a n d e n bekræftede dette, idet man endog havde betalt for Nedbrydning af en Brandmur for at faa Stenene ind ad den Vej. Hvis Byraadet udsatte Sagen, var det at give Ejeren en udstrakt Haand og en Misbilligelse til Byens Embedsmænd.

C h r i s t e n s e n havde ogsaa været stemt for at udsætte Sagen og undersøge Muligheden af en Ordning som af Vald. Pedersen antydet. Der var ogsaa kommet Udtalelser frem om, at Byens Embedsmænd i nogen Grad skulde have forsømt deres Pligt, og de burde i saa Tilfælde have Lejlighed til at forsvare sig. Taleren troede dog ikke, der forelaa noget som helst i den Retning, og Manden havde forset sig saa grovt, at han burde gøre det første Skridt. Taleren vilde derfor henstille til Kjeld Sørensen at tage sit Forslag om Udsættelse tilbage og anbefale at slutte sig til Kommissionens Indstilling.

V a l d. P e d e r s e n havde ikke rettet nogen Sigtelse mod Byens Embedsmænd, men det saa underligt ud, at der kunde lægges Kloak- og Vandledning, sandsynligvis af autoriserede Folk, naar det var et ulovligt Byggeforetagende. Men Formanden kunde have fremsat sine Oplysninger

straks, for Sagen saa til at begynde med ret uskyldig ud.

Formanden kunde ikke lade sig foreskrive, hvordan han skulde forelægge en Sag.

Kjeld Sørensen tog sit Forslag tilbage.
Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 532—1920). **Andragende fra Ejeren af Frederiksalles Nr. 101 om Henstand med Installation af W. C.**

Bygningskommissionen kan anbefale Andragendet.

Bevilgedes.

15. (J. Nr. 288—1920). **Oversigt over Havne- og Bro- tægter og Udgifter i Regnskabsaaret 1919—20.**

Formanden oplyste, at Havne- og Bro- penge havde udgjort 993787,42 Kr. og den samlede Indtægt 1450375 Kr., saa Aarhus Havn maatte kaldes en god Forretning. Man kunde godt bygge og udvide for 1 Mill. Kr. om Aaret uden at skulle optage Laan. For indeværende Aar var der brugt 200000 Kr. mere end Indtægten, men der var i Forvejen en Beholdning paa over 2 Mill. Kr.

Toges til Efterretning. Regnskabet indsendes til Ministeriet.

16. (J. Nr. 3¹⁴—1920). **Efterbevilling af Overskridelser vedrørende Ingeniørarbejderne ved de militære Etablissementer. — 2. Behandling.**

Efterbevilling meddeltes.

17. (J. Nr. 3¹⁵—1920). **Efterbevilling af Overskridelser i Vej- og Kloakvæsenets Regnskab.**

Overgik til 2. Behandling.

18. (J. Nr. 45—1920). **Sagen angaaende Ændringer i Vedtægten for Begravelsesvæsenet tilbagesendt fra Kirkeministeriet til fornyet Overvejelse.**

Formanden erindrede om, at Byraadet i Foraaret til Ministeriet havde indsendt nogle Æn-

dringer i Vedtægten for Kirkegaardenes Styrelse. Ministeriet havde nu tilbagesendt Forslaget og anmodet om nærmere at overveje § 15, der handlede om Vedligeholdelse af Gravsteder. Kirkegaardsbestyrelsen mente at maatte fastholde den nævnte Ændring, som var nødvendig for at have en virkelig smuk Kirkegaard, og Bestyrelsen henstillede derfor til Byraadet at svare Ministeriet i Henhold til det foreliggende Udkast.

M i k a e l J o h a n s e n beklagede vedblivende, at Kirkegaardsbestyrelsen ikke vilde gaa med til at give nogen Dispensation her, for det kunde ikke nægtes, at mange Mennesker var meget kede af denne Bestemmelse.

F o r m a n d e n meddelte, at der i det halve Aar, Bestemmelsen havde været gældende, ikke var indløbet en eneste Klage.

M i k a e l J o h a n s e n svarede, at der i hvert Fald havde været klaget i Bladene.

F o r m a n d e n mente ikke, man kunde tage Hensyn dertil.

C h r i s t e n s e n mindede om, at der i sin Tid var en Del Modstand i Byraadet mod Vedtagelse af denne Paragraf, og da nu ogsaa Ministeriet havde gjort Bemærkninger dertil, vilde Taleren henstille, at man ændrede den lidt. Den foreliggende Skrivelse fra København viste, at man tog lempeligere paa dette Forhold der, idet Folk, som henvendte sig paa Kirkegaardens Kontor, kunde anvende en Gartner til at anlægge Gravstederne. Noget lignende kunde nok uden Skade indføres her. Det var rigtigt, at der blandt Borgerne var ikke saa lidt Misfornøjelse med Bestemmelsen, selv om der ikke officielt var blevet klaget derover. Hvis Kirkegaardsbestyrelsen ikke kunde gaa med til en Ændring af § 15, vilde

Taleren anmode om at faa Sagen udsat i 8 Dage for at stille et Ændringsforslag dertil.

Formanden hævdede, at § 15 var ganske i Overensstemmelse med de Regler, man havde i København.

Vald. Pedersen havde i sin Tid opponeret mod denne Bestemmelse og havde nu den Tilfredsstillelse, at Ministeriet mente noget lignende. Selvfølgelig burde der være Orden paa Kirkegaarden, men det kunde ogsaa drives for vidt; tilmed var det sikkert en meget dyr Ordning. I København havde man i hvert Fald ikke nogen Lovbestemmelse i den Retning.

Formanden benægtede, at det var forbudt Folk at gøre noget ved deres Gravsteder; de skulde blot i Forvejen anmelde det paa Kontoret. Hvis dette ikke skete, var det overflødigt at holde Opsyn paa Kirkegaarden, for saa kunde ingen kontrollere, om vedkommende havde Ret til at lave noget eller ikke, og enhver kunde saa komme og pille ved Gravene, hvilket ofte var sket tidligere.

Christensen mente dog, at man nok kunde ændre lidt ved Paragrafen, og vilde spørge Formanden, om Bestyrelsen kunde gaa med dertil, da Taleren ellers vilde stille Forslag herom.

Mariane Thomsen havde ogsaa det bestemte Indtryk, at der var megen Misfornøjelse med den nuværende Ordning og ikke mindst med de høje Priser. De fleste Mennesker kunde selv passe deres Gravsteder, og det Arbejde, de ikke kunde udføre, burde de have Lov at holde en Gartner til eller ogsaa kunne faa det udført for en billig Penge ved Henvendelse til Kontoret.

Formanden: Ønskes Sagen udsat?

Christensen: Ja!

Sagen udsattes.

19. Andragender om **Byggedispensationer** fra
- a. (J. Nr. 2¹⁶⁴—1920) Bygningslovens §§ 21 og 6 for Nørregade Nr. 14.
 - b. (J. Nr. 2¹⁶⁵—1920). Bygningslovens §§ 6 og 8 for Klosterport Nr. 60.
- Anbefaletes.

-